

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת וארא – ר"ח שבט תשע"ג

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב (ו' – ג')

לבאר הדקדוק שלא כתב אל אברהם, יצחק ויעקב, דהנה כל אחד מהאבות הק' ירמוז לדבר אחד, אברהם רומז לגמילות חסדים, יצחק – עבודה ויצא יצחק לשוח וגו' ויעקב רומז לתורה ע"ד י"ד שנים שהיה בבית מדרשו של שם ועבר, ובא הכתוב ללמדנו בזה יסוד גדול, שאסור לבטל שום אחד מישראל וכל אחד לפי תפקידו ועבודתו נראה אליו השי"ת, וע"כ אף שהיו שונים כל אחד בדרך עבודתם הקב"ה נגלה לכל אחד, ואין אחד קטן מחברו, וע"כ כתב רש"י וארא אל האבות, לבאר דבאמת לכל א' מהאבות היו כל הדברים ולא דכל אחד הצטיין בדבר מסוים.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה (ו' – ט')

אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קוצר רוח, כי התורה מרחבת דעתו של אדם.

(אור החיים הקדוש זיע"א)

וידבר משה לפני ה' הן בני לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים (ו' – י"ב)

טעם סירובו של משה ללכת אל פרעה, היה מפני החשש שאם פרעה יציית לדבריו, יצא מזה ח"ו קטרוג גדול על כלל ישראל, כי כשבא לזרע קודש בני אברהם יצחק ויעקב לא שמעו בקולו, ואם ח"ו אותו רשע כן ישמע, אז אולי לאותה בושא אולי לאותה כלימה. וזה שטען משה רבנו ע"ה "הן בני ישראל לא שמעו אלי", "ואיך", ר"ל איזה פנים יהיה לי, אם "ישמעני פרעה", כי אז יהיה "ואני ערל שפתיים" ולא יהיה לי פתחון פה לפניך.

(הרה"ק מרוזין זיע"א)

ויעשו כן החרטמים בלטיהם ויעלו את הצפרדעים על ארץ מצרים (ח' – ג')

בילקוט מסופר שבין מצרים ובין מלכות כוש שכנתה, היה תמיד ריב ומלחמה אודות גבולי הארץ, והצפרדעים הם אשר הראו את הגבול הנכון, שכן רק בארץ מצרים שרצו הצפרדעים, וע"כ ביקשו החרטומים להרחיב גבולם ע"י שיביאו צפרדעים גם אל מחוץ לגבולות מצרים, אך השי"ת הפר עצתם ולא עלו הצפרדעים רק בארץ מצרים.

(עדות ביהוסף, מש"ת)

רק ביאור תשארנה (ח' – ה')

מבואר בגמרא (סנהדרין ס"ז ע"ב) שכל כישוף בטל במים, על כן אילו היתה מכת צפרדע מעשה כשפים, כפי שטען פרעה, הרי מן הדין היה שיהיו בטלים במים. משום כך הודיע משה רבנו לפרעה, שאף שהצפרדעים יסורו מבתי מצרים, אולם "ביאור תשארנה", כדי לברר מעל כל ספק שאין המדובר כשפים.

(מאור ושמש זיע"א)

וישלח פרעה ויקרא למשה ואהרן וגו' ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים (ט' – כ"ז)

יש לפרש, כי גם בשעה שנראה כאילו הודה פרעה ברשעותו, הטמין בלשונו שבעצם הוא אינו אשם, ולמעשה רק עמו הם הרשעים ואילו הוא צדיק, לכן השתמש בביטוי המשתמע לתרי אנפין וכך אמר: - ה' הצדיק ואני – ואילו הרשעים הם עמי.

(הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א)

כצאתי מן העיר אפרוש כפי אל ה' וגו' (ט' – כ"ט)

פירש"י, "אבל בתוך העיר לא התפלל לפי שמצרים היה מלאה גלולים", וקשה, מפני מה דוקא במכת ברד הקפיד משה רבנו ע"ה לצאת חוץ לעיר ולהתפלל, ובכל שאר המכות לא הקפיד ולא אמר בשום מקום "כצאתי את העיר", ויש לפרש, דהנה ידוע שגלגולי וע"ז של מצרים היו הצאן, והנה כאן במכת ברד כתיב, "הירא את דבר ה' הניס את מקנהו וגו' ויך הברד בכל ארץ מצרים את כל אשר בשדה מאדם ועד בהמה וגו'", נמצא שהיו כל הצאן והבקר בתוך העיר מפחד הברד, משום כך התפלל משה רבנו מחוץ לעיר, בעוד שבמכות האחרות היו כל הצאן מחוץ לעיר, לפיכך היה יכול להתפלל בתוך העיר.

(הגה"ק רבי העשיל מקראקא זיע"א)

בצאתי את העיר אפרוש כפי אל ה' וגו' ואתה ועבדך ידעתי כי טרם תראון מפני ה' וגו' (ט' כ"ט – ל')

מובא בשם הרה"ק ר' שלמה קלוגר ובשם הרה"ק ה' ברוך טעם" זיע"א, שבאמת ידע פרעה שמשה רבנו יוצא תמיד מחוץ לעיר להתפלל, כי העיר מלאה גלולים, אבל במכת ברד שפרעה אמר "ה' הצדיק" ביטל את הע"ז באמירה, ומשום זה לחץ על משה שיתפלל תיכף, אפילו בעיר, כיון שעכשיו אין זה יותר ע"ז, והשיב לו משה, "ואתה ועבדך ידעתי כי טרם תראון מפני ה'" וכפירש"י משתהיה הרווחה תעמדו בקלקולכם, ואין פיכם ולבכם שווים ואין הביטול מועיל, כמבואר ביו"ד (קמ"ו ה"ז) שנכרי מבטל ע"ז באמירה, אבל אם מחמת אונס אין הביטול מועיל. ולכן הוצרך משה רבנו לצאת את העיר ולהתפלל.

פניני השבת

מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל (מסכת שבת דף י' ע"ב)

ואבאר מאמר זה בדרך משל: ידוע שנמצאים בעולם הרבה מינים אבנים טובות ומרגליות שאין ערך ושיעור לשווים, ועולים בדמים מרובים, ואין יד כל אדם, ואפילו שרים גדולים ועשירים מופלגים, אי אפשר להם לרכוש הרבה מינים אבנים טובות ומרגליות, ואפילו באוצרות מלכים אדירים קשה למצוא שיהיו נמצאים אצלם כל המינים שנמצאים בעולם, וכל מי שהוא מלך גדול יותר, בוודאי אוצרותיו גדולים וחשובים יותר ממלך שהוא במדרגה קטנה ממנו. והנה ק"ו בן בנו של ק"ו, השי"ת שהוא מלך מלכי המלכים, ובוודאי בלי ספק נמצאים בבית גנזיו כל חמודות הכסף והזהב והאבנים טובות שאפשר למצוא בעולם, ומכל המתנות הטובות אין הקב"ה משתבח בהם כי אם באותה מתנה ש"שבת" שמה, והיא נקראת אצלו בשם מתנה טובה, בוודאי אין שיעור לחשיבותה וטיבותה, ומתנה כזו נתן הקב"ה לישראל ע"י שמירת השבת, וא"כ כמה צריך האדם להשתוקק להשיג חלק במתנה טובה זו שייגיע לו ע"י שמירת שבת כראוי.

(בשם החפץ חיים זיע"א)